

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

จากการศึกษาถึงการออมภาคครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบท ของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะและรูปแบบการออมทรัพย์ของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ที่นิยมมากที่สุดคือ การออมทรัพย์ในสถาบันการเงิน โดยในเขตเมืองมีรูปแบบของการออมทรัพย์ที่สำคัญคือ เงินฝากธนาคารพาณิชย์ประเภทต่าง ๆ รองลงมาคือ กรมธรรม์ประกันชีวิต และเงินฝากธนาคารออมสิน ตามลำดับ ส่วนในเขตชนบทรูปแบบของการออมที่นิยมมากที่สุดคือ เงินฝากธนาคารพาณิชย์ ประเภทต่าง ๆ รองลงมาคือ กรมธรรม์ประกันชีวิต และการถือเงินเป็นเงินสด
2. เหตุผลของการออมทรัพย์ในสถาบันการเงินของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับเขตเมืองเหตุผลที่สำคัญคือ สามารถทำการติดต่อกับสถาบันการเงินได้โดยสะดวก รองลงมาคือ สามารถถอนเงินมาใช้เมื่อไรก็ได้ และมั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน ส่วนในเขตชนบทนั้นเหตุผลที่สำคัญคือ สามารถถอนเงินมาใช้เมื่อไรก็ได้ รองลงมาคือสามารถทำการติดต่อกับสถาบันการเงินได้ โดยสะดวก และมั่นใจว่าได้เงินคืนแน่นอน
3. จุดมุ่งหมายในการออมภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ต่างมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดเหมือนกันคือ เพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา รองลงมาคือ เพื่อการศึกษาของตนเองหรือผู้อยู่ในอุปการะ และเพื่อป้องกันการสูญหาย
4. สำหรับผู้ที่ไม่มี การออมทรัพย์กับสถาบันการเงินนั้น ก็เนื่องจากมีรายได้น้อย ทำให้ไม่มีเงินพอที่จะเหลือฝาก จึงมักนิยมเก็บไว้กับตัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อต้องการความสะดวกและความคล่องตัวในการนำเงินออกมาใช้
5. รายได้เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ความยืดหยุ่นของเงินออมต่อรายได้ของครัวเรือน ในเขตเมืองจะมีค่าสูงกว่าครัวเรือนในเขตชนบท และมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินออมของครัวเรือนจะมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่ารายได้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนพยายามที่จะรักษามาตรฐานการบริโภคให้ใกล้เคียงกัน

6. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนที่สำคัญนอกเหนือไปจากรายได้ของครัวเรือน สำหรับในเขตเมือง ได้แก่ ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยที่ขนาดของครัวเรือนและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงจะมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน สำหรับในเขตชนบทปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนยังได้แก่ จำนวนผู้พึ่งพิงและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยที่จำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมภาคครัวเรือน

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. การออมของครัวเรือนนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการออมซึ่งก็คือรายได้ เหตุผล และจุดมุ่งหมายในการออมของครัวเรือนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการวางนโยบายชักชวนและกระตุ้นให้ครัวเรือนมีการออมทรัพย์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออมทรัพย์ในสถาบันการเงินนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการออมของครัวเรือน มิใช่มุ่งแต่จะชักจูงให้ครัวเรือนออมแต่เพียงอย่างเดียว อีกทั้งควรมุ่งส่งเสริมให้ครัวเรือนมีนิสัยประหยัดควบคู่กันไปด้วย

2. สำหรับอัตราผลตอบแทนจากการออมนั้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าไม่มีผลต่อการตัดสินใจออมทรัพย์ แต่ครัวเรือนจะคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก นั่นคือสามารถติดต่อได้สะดวกและมีความสะดวกในการถอนเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่สำคัญที่สถาบันการเงินควรพิจารณาเพื่อกระจายการบริการ ไปสู่ลูกค้าให้ได้รับความสะดวกเป็นหลัก

3. ผลการศึกษาพบว่าทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือน ดังนั้นการยกระดับการศึกษาของครัวเรือนให้สูงขึ้นก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของครัวเรือน

6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษานี้มีข้อจำกัดจากการออกสำรวจและในแบบสอบถามหลายประการดังนี้

1. รายได้ที่เก็บมาเป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (income in kind) จึงอาจทำให้รายได้ของครัวเรือนต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ครัวเรือนส่วนใหญ่สามารถหาสินค้าอุปโภคบริโภคจากธรรมชาติได้เอง หรือทำการผลิตเพื่อบริโภคเอง
2. ทางด้านรายจ่ายก็เช่นเดียวกันจะครอบคลุมเฉพาะรายจ่ายที่เป็นตัวเงินเท่านั้น
3. ในการสำรวจข้อมูลจากครัวเรือน โดยเฉพาะในเขตชนบทที่เป็นครอบครัวขยาย ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถรวมรายได้และรายจ่ายได้ครบถ้วน ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ยากและต่ำกว่าความเป็นจริงมาก
4. จากการสังเกตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลด้านรายได้และทรัพย์สินต่ำกว่าฐานะที่เป็นจริง ทั้งนี้เป็นเพราะเกรงว่าจะถูกเรียกเก็บภาษีในภายหลัง
5. ในการศึกษาครั้งนี้ ตอนแรกได้กำหนดให้ใช้ทรัพย์สินทางการเงินเป็นตัวแปรหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้ตอบแบบสอบถามไม่ให้ความร่วมมือในการตอบ อาจเป็นเพราะกลัวจะไม่ปลอดภัยหรือไม่อยากให้ทราบ จึงไม่ตอบในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนเป็นให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินฐานะของตนเอง ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงมากนัก

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษานี้มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและงบประมาณ จึงศึกษาเฉพาะการออมภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรพยายามศึกษาให้ครอบคลุมทั้งภาคเหนือหรืออาจจะทุกภาคของประเทศ เพื่อความเข้าใจในพฤติกรรมการออมของครัวเรือนได้โดยละเอียด อีกทั้งยังเป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาค อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมนโยบายการออมให้เหมาะสมในระดับประเทศได้
2. ทางด้านรายได้และรายจ่ายที่ไม่อยู่ในรูปตัวเงิน ซึ่งไม่ได้รวมเข้าไว้ในการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ข้อมูลที่ได้ต่ำกว่าความเป็นจริง ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรปรับปรุงในส่วนนี้